

SOKFÉLE.

XXXIII szám. Béts. August 24-dikén.

1852

Statistikai Jegyzetek.

OROSZ BIRODALOM.

I. A' Tsászári Ház (Görög n. e. Vallású).

Uralkodó Familia, a' Holstein Gottorp házból.

Tsászár (Tzár): I. MIKLÓS PAULOVITS, szül. 1796, Jul. 7. Országolni kezdett bátyja I. Sándor után 1825-ben, Decemberben. Hitvese 1817 oltá: Alexandra Feodorowna (az előtt Charlotta; Sarolta) Burkus Kir. Hertzegaszszony.

Magzataik: 1) Sándor Nicolajevits, Nagyhertzeg és Koronaörökös, sz. 1818-ban. 2) Mária Nicolajewna, sz. 1819. 3) Olga Nicolajewna, sz. 1822. 4) Alexandra Nicolajewna, sz. 1825. 5) Constantin Nicolajevits, sz. 1827.

Testvérei a' Tsászárnak: 1) Mária Pawlowna, a' Szász Weimari Nagy Hertzegnek hitvese. 2) Anna Pawlowna, a' Hollandiai koronaörökösnek hitvese. 3) Mihály Paulovits, Nagyhertzeg, kinek hitvese a' Würtembergi kir. házból Helena (az előtt Sarolta). Három leány magzatjaik vagynak, u. m. a) Mária, b) Erzsébet, és c) Katalin Michailowna.

II. A' Státus v. Birodalom.

Részei: I. Európai Oroszország. 66,718 □ mértf. 41,635,000 lakossal. Feltosztása.

A. Kelettengeri Tartományok. 1) Pétervári. 2) Eschland. 3) Lifland. 4) Kurland. Finland.

B. Nagy Oroszország. 5) Moskwa. 6) Smolenszk. 7) Pskow. 8) Twer. 9) Nowogorod. 10) Olonecz. 11) Archangel. 12) Wologda. 13) Jaroslaw. 14) Ko-

Toldalék a' M. Kurirhoz.

stroma. 15) Wladimir. 16) Nischegorod. 17) Tamhow. 18) Rjösan. 19) Tula. 20) Kaluga. 21) Oreal. 22) Kursk. 23) Woronesch.

C. Kis Oroszország. 24) Kiew. 25) Tsernigow. 26) Pultawa. 27) Szlobodsk - Ukrnäe.

D. Déli Oroszország. 28) Jekaterinoslaw. 29) Kherson. 30) Tauria. a) Beszarábia. b) Doni Közékföld.

E. Nyúgoti Oroszország (ez előtt Lengyel föld volt). 31) Wilna. 32) Grodno. 33) Witebsk. 34) Mohilew. 35) Minsk. 36) Wolhinia. 37) Podolia. Bialystok.

II. Ázsiai Oroszország keletféle, az előtt Tatár földek. Kiterjedése: 265,793 □ mértf. népessége: 12,841,000 ember.

A. Kazán Ország: tartományi. 38) Kazán. 39) Wiätka. 40) Perm. 41) Simbirsk. 42) Pensa.

B. Asztrakhán Ország. 43) Asztrakhán. 44) Szaratow. 45) Orenburg.

C. Kaukási Tartományok. a) Kaukáz. b) Gruzia. c) Daghestán. d) Imerethi. e) Sirván. f) Örményföld, Arménia. g) Hegyhát.

D. Szibéria. 46) Tobolszk. 47) Tomszk. 48) Jenezeiszk. 49) Irkuzk. Kamtsatka, 's a' t.

E. Tsuszkok földje.

F. Kirgézek földje.

III. Lengyel Ország. Kiterjedése: 2,270 □ mértf. lakosai száma: 3,851,000. Nyoltz kerületre vagy megyére osztatik.

IV. Amérikai Oroszország. Kiterjedése: 23,125 □ mértf. népessége kevés, mintegy 50,000 lakos.

E' szerint az egész Orosz Birodalom kiterjedése 369,500 □ mértf. népessége száma pedig 60,000,000 megye.

Legnépesebb városai ezek:

	Lakossal		Lakossal
Szt. Pétervára	446,895	Asztrakhan	40,000
Moskova	246,545	Kiew	40,000
Varsó	150,500	Tula	38,000
Kazán	50,000	Kronstadt	30,000
Riga	46,000	Irrutzk	30,000
Odeszsza	41,000	Jaroslaw	28,000

Nemzeti különbségek: 1727-ben voltak.

Slávok	52,153,600	Eskimósok	81,000
Németek	425,000	Kamtsadálók	10,000
Finnok	2,902,000	Indusok	20,000
Tartárok	2,190,000	Zsidók	200,000
Mongolok	207,000	Örmények	400,000
Mandzsurok	50,000	Mindenféle népségek	
Szamojedok	57,000		1,210,000

Vallásbeli különbségre nézve.

N. e. Görögök	45,610,000	Mennoniták	6,000
Katholikusok	6,600,000	Örmények	388,000
Augsburgi Evang.	2,560,000	Moslemiták	4,400,000
Reformátusok	83,000	Lamaiták	207,000
Herrnhuterek	9,500	Zsidók	500,000
Filipponok	2,500	Schamánok	700,000

Nevezetesebb Universzítások ezek:

Moskva 1829-ben, 1521 tanulóval. Szt. Pétervára 1161 tan. Varsó 660 tan. Dörpát 647 tan. Wilna 303 tan. Helsingfors 471 tan. Kiew 1,500 tan.

Finántzia.

A' Birodalom esztendei jövedelmét teszik, Lengyel országot is ide számlálva 130, mások 138 millióra. A' Státus adósságát pedig 500 millió forintra.

Hadi ereje.

Szárazon: 1827-ben 650 ezer emberre tétetett;

Tengeri ereje pedig 1829-ben 310 hadi hajóra, ú. m. 52 linea hajóra, 25 fregátra, 20 korvétra és briggre, 's a. t. mellyeken 4,000 ágyú és 33 ezer tengeri katonaság van.

III. A' Birodalom országos alkotmánya.

Orosz Ország és Lengyel Ország egy Országló alatt két különböző alkotmányú Státust tesznek. Oroszország határtalan Monarchia, mellyben a' Fejedelem akarata törvényül szolgál: Lengyelország ellenben constitutiós Státus, mellyben a' törvényadó és végrehajtó hatalom egészen külön válnak; úgy azomban, hogy a' törvényadó hatalmat a' Tzár a' néppel együtt bírja, a' melly azt két Kamarákból álló Országgyűlés által gyakorolja. — A' korona férjfi és leány ágra is által szállhat, de emerre tsak úgy, ha a' férjfi ág egészen kihalna.

IV. Érdem és Vitézi Rendek.

Mint *Udvari megilszteltetések*: 1) Sz. András Rende, 1698 olta. 2) Katalin Rende 1714 olta, Dámáknak. 3) Sz. Newski Sándor Rende, melly I. Péter Tzártól állítottott. 4) Sz. Anna R. 1735 olta, 3 rangú. *Érdem Rendek*: 5) Sz. György R. két osztályban 4 rangú tsak hadi vitézek számára. 6) Wladimir R. polgari és vitézi rend, 4 rangú, 1782 olta 's a' t.

Character vonások.

Egy Orosz, a' ki történetből többet ivott, mint a' mennyit a' mértékletesség javasol, elindúlt egykor sétálni a' Temze partjára. Szerentsétlenségére a' vízbe tekintgetvén; bele bukott a' sebes folyóba. Meglátta ezt két Ánglus, és a' helyett, hogy segítségről gondolkodtak volna, szokások szerént fogadtak egy mással;

az egyik a' szerentsétlennek meg szabadulását, a' másik pedig annak kimúlását tartotta nyeresége tárgyának, következésképpen egészen ellenkező érzéssel várták ezen szomorú látás következését. Azomban egy Frantzia, a' ki a' közelebb lévő hídon állott, 100 Frankot ígért annak, a' ki az orosz életét megmenti, 's mindjárt vállalkozik egy Hollandus és egy Olasz, hogy a' hidról leugorván kihozza a' szerentsétlent; de az egyik megragadta a' másikat, 's ruhájánál fogva hátra tartóztatván ütéssel, veréssel fenyegeti, egyedül akarván a' nyereségre szert tenni. Mig ezek így zivakodnak, 's a' szerentsétlen a' habok közt fuldoklik: egy Spanyol kínál meg a' Frantzia a' feltett jutalommal: de az kevélyen fordúla el tőle 's észre vehetőleg kijelenté, hogy egy Frantzia nem méltó arra, hogy miatta egy Spanyol rahája meg ázzék: ekkor egy Svékushoz szóllott, de ez úgy tettette magát mintha észre sem vette volna, hogy hozzá szóllott, 's tüstént tovább méne: végre egy Dánushoz fordúlt, de attól ily feleletet kapott: Ugordj bele magad! (t. i. a. vízbe) Szerentsére egy Német a' folyóvíz tulsó partján, nagy nehezen egy tsónakról a' lakatot leütvén, egész erejéből evezett a' már fuldokló szerentsétlenhez, kiragadja a' habok közzül, 's tsónakjába vévén épen teszi ki a' szárazra.

A' Gyermekek igen derék Tanítójok a' magok Szüléiknek; mivel azokat tanítják Békességes türesre, Igazmondásra, 's ők az ártatlanságnak legszebb példái.

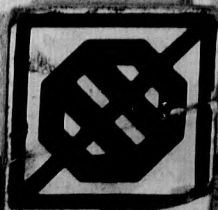
A' pofon tsapás.

Sziléziában egy Falu a' Villám rettenetes tüzétől kapott gyúladás után porrá égvén; a' lakosok semmi-

jeket sem szabadíthatták ki a' láng prédái közzől, mivel éppen akkor a' mezőn vitték véghez foglalatosságokat. A' Helybeli Predikátor látván a' szerentsétlenek nyomorúságát; minthogy nem vólt annyi tehetése, hogy rajtok kívánsága szerént segítsen; azt tanátsolta nékiek, hogy a' tehetősebbek könyörülő szlvekhez folyamodjanak, 's egyszermind ajánlotta magát társoknak. Elsőben is egy Grófhhoz ment el, kiről tadta azt, hogy sokkal bír, 's nagy reménységet helyheztetett benne, mivel földes urok vólt az utolsó szükségre jutott jobbágyoknak. Még jobban nevededett bizodalma, midőn azt barátjai vidám társaságában, kártyák közt, jó rakás arany mellett ülve találja. A' legszivrehatóbb kifejezésekkel elébe terjesztvén a' Grófnak, mely siralmas állapotra jutottak vele ugyan azon inségben szenvedő ember társai, esedezik előtte segedelemért. De a' játékban méllyen el merült Pátronus ötet hidegen fogadta, rá se nézett, nem is akarta meg tudni ki legyen, hanem kemény szavakkal igazítja el szemé elől. Ekkor térdre esik az esdeklő, és könnyhúllatásokkal akarja urát könyörületességre indítani: de az meg sértetettnek tartván most magát, mérgében oly pofon vágással fizeti ki ötet, a' millyet hajdan Essex kapott volt Er'sebet Királynétól. — Már a' magam részét meg kaptam — felele a' Predikátor nyugodt szívet mutató tsendes hangon — hát a' szerentsétlen el égett jobbágyoknak mitsoda hirt vigyek, Kegyelmes Uram! E' kevés szókkal annyira megpirítja a' kemény szívű Grófot, hogy az egészszen más indulattal viseltetik eránta. Minden nála lévő aranyát által adta a' Pápnak, hogy vigye el jobbágyainak, 's keservesen bánta véghez vitt tselekedetét. A' Predikátor, szíves köszönete után haza indúlt, 's örömmel tölti be' a' segedelem után várakozó nyomorúlt felebarátit.

A' haldokló Anya.

Kebelem hergő üregének
 Hangja tsak alig szakadoz, —
 Létem' süllyedő reményének
 Csónakja hab közt fulladoz.
 Edgy pertz, — 's merevedve lelitek
 Kedvesim! roskadt Anyátok!
 Edgy pertz, — 's a' sirba temetitek,
 Mindjárt el alvó Dajkátok!
 Éltem, — a' Lét' zajos habjain
 Edgyütt eveztem, véletek:
 De haj' a' Halál' zátonjain
 El kell buknom mellőletek.
 Éltem, — Férjemnek 's néktek éltem, —
 Keblem szüntelen értetek
 Dobogott, — sokszor fel tseréltem
 Jöllétemért jölléteket.
 De hát ti éltetek e' nékem? —
 Jaj! semmit se! — kis korotok
 Bimbója miatt szent hűségem
 Adóssai maradtatok.
 Pótolja hát ki ezt jövendő
 Női 's Anyai szívetek,
 Ha majd a' suhanó Esztendő
 Magzattal tölti öletek.
 Ártatlanságot tsepegtetett
 Belétek mindég Anyátok:
 E' legyen örökké szeretett,
 Lyányim! vezérlő fáklyátok.
 A' tiszta kebel, — szűz szemérem
 Örök testvérek legyenek
 Bennetek: fogyni kezdő vérem
 Tseppjei erre intenek.
 Brillántok helyett mejjetőkre
 Jó szív gyöngyét függesztem én,
 Melly büszkén triumphál örökre,
 A' gyémánt hiú érdemén.
 Titkos varázsál fedezzétek
 Kellemeitek ró'sáit.
 Kapva szedik a' tarka rétek
 El dugott kis ibolyáit.

Vigyázzatok szüz Hajadonok
 Erzésteknek kik hódolnak! —
 Repkednek a' mézes Phaonok:
 De csak hamar el szárnyolnak.
 Mások előtt példákká tegyen
 Szorgos éltetek tüköre
 A' Ház 's magzatok' gondja legyen
 Nemi tiszteitek' köre.
 Mert ha a' nagy Achill sorvadott
 Szívvel Nymphák között fony, ha
 Deidamia könyvet, kardot
 Fog: kire marad a' konyha? —
 Az Anyai tej méreggé ne
 Válgjon Kedvesim! bennetek. —
 Követésül ajánlom én e'
 Szívet, mellyet nyom kezetek.
 Értetek vert ez, mig töletek
 El nem sodra bús firhangja
 A' Nem-Létnek: — szüzi kebletek
 Ennek legyen hű visszhangja.
 A' szent hit' leplébe öltözött
 Békét testamentomomba
 Hagyom: — ennek karjai között
 Kisérjetez ki síromba.
 Így én, midőn hattyú-énekem,
 Agg mejjem el nyögdeztelé
 Bátran, — bátran megyek a' nekem
 Ki tüzött siri tzel felé. —
 Ne sirjatok, — minden könnyetek
 Sebes vér-záport önt dobbant
 Kebelemre. — Isten veletek! — —
 Pislogó métszem el lobbant. — —
 Pápan: Botsor István.

Rejtett szó.

Első tagommal jószága
 Elfogyását mondja ki
 A' Magyar, másikkal drága
 Mentéjét tzi frázza ki.
 De ha kimondod egészen
 Nevem: magyar várost téssen.

Megfejtés: a' XXXII Szám. Tsóka. (Tsók. Katsó.)